

Willen wij nu toch proberen een antwoord te vinden op een andere wijze dan door het mechanisme van ons denken, zo moeten wij proberen ons af te sluiten wat er rool ons is. Dan kijken wij a.h.w. in een lege put van oneindigheid.

Wij vergeten dan wat wij zijn en zoeken gelijktijdig naar de werkelijkheid die wij ergens en hoe dan ook zijn. Dan lijkt het op de duur of die duisternis, dit onbegrijpelijke, ons een antwoord geeft.

Waar die antwoorden vandaan komen weet je in feite niet en of je ze werkelijk en goed begrepen hebt is vaak een vraag. Maar toch is er dan op elke vraag een antwoord.

Op het ogenblik dat wij de grenzen verlaten van ons wereldje en met ons besef a.h.w. afstorten in het niets dalen wij af in ons eigen ik. Maar nu in ons volledige ik. En dit volledige ego bezit veel meer kennis, veel meer besefsmogelijkheden en ook veel meer feitenmateriaal dan er ooit in menselijke hersenen of tot een enkele sfeer beperkt geestelijk bewustzijn aanwezig kunnen zijn.

Wanneer wij eenmaal contact hebben met dit verborgen, dit occulte ik hebben wij tijdelijk toegang tot het geheel van ons, beseffen en daarin worden uit alle voorhanden gegevens dan die antwoorden geselecteerd die wij op het ogenblik nodig hebben.

Let wel: het is dus niet een geest die u het antwoord geeft en ik zal zeker de laatste zijn om te beweren dat dit de stem van God is. Wij hebben gewoon te maken met de kern van ons eigen wezen.

Wanneer wij zo staan voor deze bron van wijsheid lijkt het mij dienstig allereerst na te gaan, hoe die "bron" dan wel in elkaar zit. Wel, wij zijn eeuwig, tijdloos. Dit betekent dat alles voor ons gelijktijdig en daardoor in feite ook weer niet werkelijk bestaat.

Gelijktijdig omdat elke mogelijkheid gerealiseerd kan worden en elk feit gekend kan worden onafhankelijk van tijd of beperking. Voor het ego als kern van mogelijkheden is het echter gelijktijdig ook niets daar alle invloeden en gebeuren elkander opheffen. De verbondenheid met feit en ervaren zijn teloor gegaan in de eeuwigheid.

Het is dan ook niet zo vreemd wanneer wij zeggen dat degene die doordringt tot de kern van zijn wezen vanuit ons standpunt bezien schijnt af te dalen in een bodenloze put en toch de bron van wijsheid daarin aantreft.

Juist omdat je niet gebonden bent, omdat er niets is wat je in die kern, in die blijvende werkelijkheid veranderen kan en alles steeds gelijk als zijn voor je tenzij je tijdelijk de nadruk verandert door eigen actie kun je een antwoord vinden op elke vraag. En wat meer is, dit zal een antwoord zijn dat past bij datgene wat je bent.

Zeker, wanneer iemand naast de bron van wijsheid zat in dit klooster gebeurde ongeveer hetzelfde: zo iemand was ook bezig met zichzelf, met zijn ik en met niets anders. Wanneer zo iemand dan ritueel zijn vraag in de put riep stelde hij deze in feite aan zichzelf.

Ook wij doen in feite steeds weer hetzelfde wanneer wij alles behalve de betreffende vraag uit ons beseffen verdringen. In de loop der tijden heeft men veel verschillende verklaringen gegeven voor de antwoorden die dan kunnen ontstaan. Maar hoe wij de bron noemen is niet belangrijk, wel het feit dat wij de bewuste beschikking over nieuwe gegevens krijgen.

Het antwoord op een vraag is dan menselijk gezien niet altijd zinvol. Soms lijken het eerder zen-antwoorden die wij ontvangen. Stel dat je vraagt of het morgen mooi weer zal zijn en het antwoord dat oprijst luidt: wanneer het dooit kan het regenen. Een mens probeert dit dan om te zetten in zijn eigen termen en konkludeert uiteindelijk dat het morgen wel eens koel zou kunnen zijn met kans op regen. Waarop hij als een vergeestelijkte Pelleboer met die konklusie aan de slag gaat en met die gegevens maar rekening houdt.

En steeds weer blijkt dat je het met die uitlegging van het verkregen antwoord mis kunt hebben. Aan de andere kant is elk antwoord dat wij geven een onthulling van ons eigen ik, van onze instelling, mentaliteit. En dit niet alleen in het kader van de eeuwige persoonlijkheid, maar ook in al die fasen van besef en bewustzijn die voor ons huidig besepte ego bestaan:

Het antwoord is niet alleen een echo uit het schijnbaar bodemloze, maar wordt wel degelijk weerkaatst door de "wanden", wordt getint, krijgt zijn galm en nadruk door alle fasen van ikbesef waardoor het passeert.

Zo wordt elk antwoord tot een stukje zelfonthulling. Ook al is een mens een eigenaardig wezen. Vergeef mij, ik besef zeer wel dat u allen mensen bent volgens eigen besef, maar zal mijn stelling duidelijk maken:

Een mens bezit steeds weer een grote mate van eenzijdigheid. Een deel van die eenzijdigheid komt ongetwijfeld voort uit opvoeding en verdere konditioneringen in het leven, maar een groter deel komt steeds weer voort uit zijn behoefte zichzelf in die wereld te zien in een bepaalde gedaante.

Hij wil zich zien als van belang, van bepaalde invloed op anderen. Dit beeld dat men zich maakt is natuurlijk niet echt. Maar alles wat daarmee niet voldoende strookt pleegt de mens waar het maar mogelijk is terzijde te schuiven.

Dan krijg je een soort feedback. In oude radiotoestellen kende men de "mexicaanse hond". Waarom dit geluid mexicaans was is mijn onbegrijpelijk, maar de term hond is wel aanvaardbaar, want menige viervoeter produceert een dergelijk gegil wanneer per ongeluk op zijn staat trapt wordt. De oorzaak hiervan is het z.g. terugkoppelingseffect en dit treedt ook in de mens steeds weer op.

M.a.w. de werkelijke signalen die er in je bestaan, je werkelijk weten, wordt op vele ogenblikken overstemd door een steeds weer zichzelf herhalen en versterken van zeer bepaalde en begrensde denkbeelden die heen en weer schijnen te flitsen van onderbewustzijn naar bewustzijn naar onderbewustzijn bij elke inkomende prikkel.

Komen er nu nieuwe gegevens terwijl deze feedback even is uitgeschakeld dan verandert de afstemming van het gehele besepte en bewust actieve ik. Dan is dus deze terugkoppeling, die kontakten met de werkelijkheid verhindert voorlopig van de baan. En wij hebben nieuwe belevingen, nieuwe ervaringen en erkenningen steeds weer van node willen wij onze wereld en ook ons zelf iets beter leren kennen.

Je kunt niet v.lstaan met de verklaring "ik ben ik". Op zich is dit natuurlijk juist. Maar wat is dat ik dan? Waarop de mensen elkander zullen toeroepen "ken u zelve". Maar wanneer je voor de spiegel gaat staan zie je niet werkelijk het beeld dat weerkaatst wordt, maar eerder datgene daarvan wat je werkelijk wilt zien.

Indien er echter van alle kanten invloeden komen die je a.h.w. be-roeren leer je op een andere wijze dit beeld kennen en zul je b.v. tot de konklusie komen dat je toch meer ruimte inneemt dan je altijd weer had gedacht.

Dan wordt je gekonfronteerd ook met het feit, dat je mogelijk niet zo edel bent als je wel dacht of niet zo sterk. En dat is dan een nieuw beeld van jezelf, dat langzaam en steeds duidelijker erkend voor je van je eigen ik ontstaat.

Wijsheid is gebaseerd op het terugvinden van het werkelijke ik. Maar om dit werkelijke ik te kunnen bereiken moet je eerst verliezen wat je aan illusies en eennzijdigheden omtrent jezelf hebt op genomen.

Is iedereen nog wakker? Schrik nu maar niet. Een gezonde slaap is vaak belangrijker dan luisteren naar iets wat je toch niet goed begrijpt. Ik heb zelfs gehoord dat bepaalde politieke debatten voor politieke leken uitstekende slaapmiddelen zijn.

Wat ik probeer duidelijk te maken is dat wijsheid voor ons eerst werkelijk kan ontstaan wanneer wij de werkelijkheid van ons eigen wezen al- tans een beetje in het spel kunnen gaan brengen. Misschien nog niet geheel ons werkelijk ik beseffende en bewust erkennende, maar toch wel steeds meer bewust reageren als deel van de werkelijkheid en niet als op een deel van een droom, een deel van een in ons levende voorstelling.

Om dit te kunnen doen moeten wij dus terug naar onszelf, naar de bron. Zeker, ik weet het: God is de bron van alle dingen. Maar wij zijn nu eenmaal wezens die gebaseerd zijn op begrippen, op denkbeelden. Dit maakt uiteindelijk ons beeld van de wereld uit en bepaalt een groot deel van onze vrijwillige handelingen.

Laat ons dit dan tenminste toegeven. Maar dan moet je allereerst de waarheid omtrent je werkelijke persoonlijkheid vinden? Waar anders schuilt de mogelijkheid tot een werkelijk en bewust contact met de wereld? De erkenning van mijn eigen wezen en de inhouden daarvan maakt het mij ook eerst goed mogelijk, de wereld in haar ware gedaante te zien.

Zeker, elke mens is verliefd op zijn illusies. Ik heb in mijn aards verleden heel wat dames gekend die struisveren op het hoofd droegen en wanneer het ging omtrent de werkelijkheid van eigen daden en persoonlijkheid als struisvogels onmiddellijk de kop in het zand staken.

Deze mensen wilden gewoonweg niet weten wat zij werkelijk waren en wensten vaak zelfs niet eens werkelijk beseffen wat hun wereld was en wat zij werkelijk beleefden. Zij wensten te leven in een soort romantisch droompje of desnoods in een reeks voorstellingen omtrent eigen belangrijkheid en bereiking zonder te willen beseffen hoe beperkt dezen waren.

Wat je werkelijk bent en doet weet je eigenlijk niets eens goed wanneer je op deze wijze steeds weer met jezelf bezig bent. Goed, u leeft. Wat hebt u in uw leven betekent?

O, nu kunt u heel wat op sommen. Ik betekende dit voor die, dat heb ik dan toch maar bereikt, gedaan. Maar wat waren dan de resultaten? Weet u dat soms ook?

Wanneer je eerlijk bent is die belangrijkheid en die uitkomst op zijn best maar dubieus. Want de feiten schijnen heel wat van onze veronderstellingen te loochenstraffen. En daarom gaat het mij nu juist:

Wij moeten onze relatie met de wereld leren zien in feiten en niet in droombeelden. Zoals wij ook moeten leren niet weg te vluchten voor hetgeen wij wezenlijk zijn in die wereld. Het gaat er om dat wij ons beeld van een bewust en belangrijk ik niet zonder meer achterna jagen maar leren beseffen dat wij deel zijn van een groots en belangrijk geheel.

Het gaat er om dat wij eindelijk toegeven dat het noodzakelijk is onszelf steeds meer te leren kennen en in werkelijke betekenis te zien omdat wij alleen zo de werelden waarin wij leven kunnen zien in hun ware gedaante.

Nu begrijpt u mogelijk eindelijk, waarom ik die bron van wijsheid - ook wel bron van de wereld genaamd - voorop heb gesteld in mijn betoog.

Natuurlijk, u zit niet te mediteren in de stilte van de binnenplaats van een oeroud orientals klooster. Niet dat ik het u niet zou gunnen, maar in uw omstandigheden en met uw inkomen lijkt mij dit voor iemand als degenen die hier aanwezig zijn op zijn minst erg moeilijk te verwezelijken. Vooral wanneer wij dan ook nog rekening houden met de eisen die u aan het leven pleegt te stellen.

Maar wijsheid wilt u allen bezitten? Wat is dan wijsheid? Het is zeker niet een vermogen tot omschrijven, ook al denkende de mensen dit vaak. Wijsheid is het vermogen een relatie juist te zien.

De juiste betekenis van b.v. een grashalm zien betekent ook, dat je in die ene halm de mogelijke betekenis van alle gras ziet. De juiste betekenis beseffen van een boom wil zeggen, dat je niet alleen de boom ziet met zijn vorm, schoonheid en beweging, maar dat je het levensproces van de boom eveneens ziet en beseft in hoeverre dit alles verbonden is met je eigen levensprocessen en ervaringen.

Vandaar dat heel wat mensen die anderen simpel plegen te noemen erg wijs kunnen zijn. Neem de echte schaapherders. Die werden vroeger door degenen die hen werkelijk leerden kennen als wijsgeren beschouwd. Geen wonder ook: zij waren bezig met zichzelf en de wereld, niet met iets anders. Hun enige gezelschap was lange tijd een kudde schapen. En dit zijn volgzame wezens al hebben wij hun eigen karakters natuurlijk. Is er echter eenmaal een relatie tussen mens en dier opgebouwd dan is dit klaar, dat is zo en blijft zo tenzij er zeer ingrijpende dingen gebeuren.

De herder had de tijd naar de wereld en zichzelf te kijken. Daardoor leerde hij vaak al snel met welke kruiden je iets kon genezen en met welke je niets kon doen.

Iemand die steeds buiten is en tijd heeft kijkt naar de lucht. Hij ziet het bewegen van de wolken, ervaart de kleinste veranderingen van kleur in het zonlicht en kan met grote zekerheid zeggen welke veranderingen in het weer te verwachten zijn.

Zo iemand kijkt naar veranderingen in de groei in de heide, in het bos en leest daaruit af wat er gebeuren zal of wat gebeurd is in het verleden. De natuur biedt feiten wanneer je maar goed kijkt. Ben je eenmaal gewend zo te schouwen naar alles rond je, dan zul je wanneer je eenmaal in contact komt met een mens je ook niet laten binden door de pretenties van die mens. Je kijkt naar die mens zelf.

Wanneer degenen die de man aanspreekt dan denkt erg vriendelijk te zijn en in feite neerbuigend doen omdat hij met het contact niet werkelijk raad weet, denkt de herder aan alles wat achter dit masker verborgen is en in kleine tekenen toch zo duidelijk van zijn aanwezigheid blijkt geeft.

Iemand sprak - onbewust neerbuigend - eens met een herder over de diepe waarden en betekenis van het leven. De herder antwoorde op het betoog met een enkele vraag: hebt u wel eens de wind gevoeld?

De man die eigen belangrijkheid en diepte aan woorden als bepalend beschouwt denkt dan mogelijk dat de man simpel is of zelfs gek. Maar in feite vraagt die herder in de eenvoudigste woorden:

Heeft u zich wel gerealiseerd hoe u beroerd wordt door alle dingen buiten u en hoe zij allen u iets te zeggen hebben? Maar hij formuleert het niet zo diepzinnig, maar refereert aan voor hen vanzelfsprekende feiten en erkenningen.

Wijsheid is een vreemd iets. Wijs is ook iemand die u zegt: u spreekt mij over God en over engelen, maar die ken ik niet. Ik weet wat nu goed is, waar ik blij door wordt, waardoor ik mijzelf lichter gevoel en mijzelf kan voelen als deel van de wereld. Wanneer ik mij daarmee nu eerst eens bezig houdt dan is er later misschien nog alle tijd om na te gaan wat God wil en wat een engel eigenlijk is.

Iemand die ik als wijsgeer beschou, ook al is hij het grootste deel van zijn leven hotelportier geweest - mogelijk was dit zelfs de bron van zijn wijsheid - sprak eens:

Mensen die hun wijsheid zoeken in hun verwachtingen zijn als gasten die ongeduldig in een regenbui staan te wachten op een taxi die er niet is en zich niet afvragen, of er mogelijk een verstandiger oplossing te vinden zou zijn.

Zijn woorden bevatten alles, waar het om gaat. Wanneer het regent moet er niet met alle geweld een taxi komen. Je dient je wel degelijk af te vragen of je nat wilt worden, of je jezelf daar tegen kunt beschermen enz.

De afweging heeft dan niet in de eerste plaats te maken met het feit dat er iets moet zijn, maar alleen met het feit wat je nu bent, kent, kunt.

Wijsheid brengt alles steeds weer terug tot zijn essentie. Ik kan begrijpen dat in een zo geleerde en zo gespecialiseerde wereld als de uwe er heel wat mensen zijn die zeggen: ja, maar wij moeten meer feitenmateriaal hebben, moeten meer inzicht verwerven voor wij een beslissing kunnen nemen.

De wijze zegt echter: reageer nu naar beste vermogen, het inzicht dat je nodig hebt komt dan op de duur wel vanzelf. Pas op dat je niet eerst een kunstmatig inzicht opbouwt en dan probeert de feiten daaraan aan te passen, want zo maak je erge fouten.

In de materie kun je met theorieën nog wel een redelijk resultaat behalen. Maar waar kom je terecht wanneer je dit zelfde geestelijk gaat doen? Waar kom je terecht wanneer je tegen jezelf eenvoudig zegt b.v. dat God altijd met U gaat.

Dit is geen spot. Er waren heel wat mensen die deze stelling in mijn tijd proppageerden. Zij gaven de mensen zelfs platen waarop je een oud wijfje langs een donkere weg zag lopen, maar naast haar ging Jezus met zijn kruis. Kennelijk gaat Hij overal met haar mee. Wanneer ik zo een prent zag dacht ik altijd weer: waar gaan die toch met zijn tweeën naar toe.

Het klinkt natuurlijk mooi, geeft een gevoel van zekerheid en maakt de mensen vromer en gehoorzamer. Maar waarom je steeds weer beroepen op dergelijke beelden en stellingen omtrent zaken die niemand kan weten?

Wij hebben meer dan genoeg te doen met onszelf te zijn en zo goed wij kunnen te beantwoorden aan onze eigen werkelijkheid. Is er dan een vraag waarin wij geen uitweg zien of waarop voor ons niet direct een antwoord mogelijk of denkbaar is, wanneer wij ons rustig zijn innerlijk steeds weer verliezen heeft het weinig zin ons op dergelijke beelden te beroepen die met ons werkelijk ik en ons werkelijk beleven maar weinig te maken hebben.

Laat ons dan liever even stil zijn, ons concentreren en in die afgrond-diepe put van wijsheid ondergaan door onze wereld even te vergeten en te luisteren naar echo's die opklinken uit ons eigen diepste innerlijk.

Velen zullen een dergelijke benadering van de problemen van het menszijn als waanzin betittelen. Maar is datgene wat ik zeg dan niet de basis van alle esoterie? De basis van alle geloof wanneer het er opaan komt? Alleen is deze laatste weg vaak een soort echoput geworden, waaruit wij alleen de laatste lettergreep terug krijgen van hetgeen wij er in roepen.

Theorieën zijn, even als geloof, een dergelijk verschijnsel: wanneer je een vraag daarin stelt, staat het antwoord al vast door de vraag.

Ga je naar je diepste ik, dan wordt de gehele vraag geabsorbeerd. Het antwoord dat uiteindelijk ontstaat is niet een herhaling van een deel van de vraag, maar een okompiratie van alle gegevens die tot de vraag geleid hebben. En dat betekent dan een nieuwe benadering, een nieuwe visie, een geheel nieuw begrip en mogelijk ook een geheel andere benaderingsmogelijkheid voor het probleem zoals het in je eigen wereld bestaat.

Wanneer ik vanuit mijn huidige toestand uw wereld van heden probeer te volgen zo denk ik vaak: mensen, hebben jullie nog wel tijd voor enige bezinning?

O, ik weet wel dat er mensen zijn die tijd maken daarvoor. Die elke dag even gaan mediteren, een uurtje. Maar voor zij beginnen zetten zij alvast de wekker, want de tijd is krap bemeeten.

Maar dan is alle effect toch al weg? Je kunt alleen innerlijk rust vinden en tijdelijk je gehele wereld vergeten wanneer je je eigen tempo van leven en ervaren kunt volgen.

Zeker, elk leven verloopt in bepaalde cycli. Daarover hebben wij al reeksen van lezingen gegeven. Maar het zijn je eigen cycli die voor jou belangrijk zijn, het antwoord op de vraag, wanneer zal voor jou een top

van energie zijn? Wanneer komen de dieptepunten in energie, die vaak gelijktijdig gepaardgaan met toppen van sensitiviteit?

Wanneer je deze dingen omtrent jezelf weet sta je al weer iets zekerder in de wereld. Maar dan moet je wel de tijd hebben en nemen om te wachten op het juiste ogenblik. Maar al te vaak voelt men zich in een dieptepunt en eist toch van zich dat men juist dan tot een topprestatie zal komen. En dat gaat eenvoudig niet. Want dan loopt er altijd wel weer iets mis.

Je moet als mens proberen de wereld wat aan te passen aan jezelf, maar dan niet door te verwachten dat die wereld zich wel zal aanpassen aan jouw eisen, maar door je eigen functie in die wereld steeds meer af te stellen op datgene wat je in die wereld zelf kunt en kan zijn.

Dat betekent een afstemmen van je werken op je ritme van leven, op je mogelijkheden van denken en je andere capaciteiten - of die nu lichamelijk of anderzins aanwezig zijn.

Leef je zo, dan behoef je niet meer zo jachtig te zijn. Dan is er ook geen noodzaak meer om tien dingen tegelijk te doen. Dan doe je gewoonweg zo goed als je kunt datgene wat op het ogenblik het meest belangrijke is om te doen.

Maar dan is je gehele innerlijke houding zowel als je relatie met je wereld een geheel andere geworden. Bij de bron van wijsheid gaan zitten met een wekker in de handen? Dan moet je net weg tegen de tijd dat er een antwoord komt. Heb je weer voor niets gezeten.

Realiseer je dat je, wanneer je werkelijk de bron van wijsheid wilt aanboren, wilt gaan tot het diepste van je wezen, antwoord wilt krijgen uit je eigen tijdloosheid, je daarvoor alle tijd moet nemen die maar nodig kan zijn.

In uw wereld is het overigens vaak beter dat je eerst doet wat nu al mogelijk is voor je, zoals sommigen doen, meditatief de vraag gaat stellen en nalaat te doen wat mogelijk is. Je doet dit, omdat je meent dat het verkrijgen van een antwoord gewichtiger is, maar de kans is groot dat je dingen hebt nagelaten waardoor het je uiteindelijk toch niet mogelijk is je doel geheel te bereiken, dat het loskomen van je wereld en je beeld van eigen persoon niet geheel te verwezelijken valt.

Mens, vindt rust in jezelf. Maar wie kent dit nog in uw dagen? Rustig zijn betekent gewoon: geheel ontspannen zijn. Wanneer je een antwoord zoekt in jezelf is die rust noodzakelijk. Want het verkrijgen van het antwoord is in feite een kwestie van leeg en gelaten zijn en absorberen.

Wanneer je in je wereld juist wilt reageren dan is dit geen kwestie vaneen jezelf aan die wereld a.h.w. opleggen, maar eerder een even los komen van alle beelden die je hebt omtrent die wereld om dan het wezen, het essentiële van die wereld in je op te nemen. Eerst wanneer je dit voldoende gedaan hebt is het mogelijk door het verwerken van alle gegevens in jezelf juist aan te voelen, juist te denken en tot een juiste reactie te komen.

Jaja. Aan de rand van een woestijn aan de zuidgrens van het huidige Pakistan ligt een klooster waar je de bron der wijsheid kunt vinden die door sommigen ook de bron van de wereld wordt genoemd.

De basis is ongetwijfeld een legende, zoals ook het verhaal dat op de plaats waar een door de boeda afgeschoten pijl neerkwam een stroompje is ontsprongen dat zonden weg wast. Zoals al die heilige plaatsen die men bezoekt in Israel in feite legenden zijn, verkeerd begrepen overleveringen.

Dit alles heeft weinig of geen betekenis buiten dit ene: Het heeft mogelijk voor mij betekenis.

Wanneer die betekenis zo groot is dat ik daardoor vergeten kan wat ik zelf meen te betekenen, dan ontstaan mystieke belevingen, de stemmen van de oneindigheid, het horen van "engelen".

Denkt U soms, dat er altijd een heel engelenkoor mer Jeanne d'Arc op stap ging? Zeker, zij hoorde "stemmen" die haar zeiden wat er moest gebeuren. Maar waar kwamen die stemmen dan vandaan?

Uit Jeanne zelf, Jeanne die overal luisterde en hoorde wat er gaande was. Jeanne die zich steeds weer boos maakte over al die sukkel van kerels die niets deden. Wat zoals uit alles blijkt was deze dame nogal dolle-Mina-achtig voor haar tijd - ook al gaf zij engelen daarvan de schuld.

Het wonderlijke van haar verhaal is wel, dat zij door die stemmen tot op een zekere hoogte goed geleid werd. Maar er kwam een ogenblik dat zij geen afstand meer kon doen van zichzelf, de maagd van Orléans, de legeraanvoester met haar banier.

Vanaf het ogenblik dat zij door dit in wezen valse ikbeeld werd gefascineerd wilde zij alleen nog "stemmen" horen die daarop de nadruk legden, die haar gelijk gaven. Het resultaat?

Verraad, verhoor en, naar de legende stelt, de vuurdood. Maar zo kan het on ook wel degelijk gaan: Zolang wij afstand kunnen doen van ons ikbeeld dat wij nu kennen zijn alle antwoorden die wij verkrijgen in overeenstemming met ons werkelijk wezen, willen en kunnen.

Zoanf dit duurt zullen wij alleen antwoorden verkrijgen die geheel in overeenstemming zijn met onze eigen plaats in de goddelijke werkelijkheid. Zodra wij echter verliefd worden op een voorstelling omtrent onszelf, op onze eigen bescheiden rijkheid, passen de antwoorden niet meer bij de werkelijkheid waarvan wij deel zijn. Dan handelen wij als dwazen omdat onze "stemmen" niet meer gedioeteerd worden door een innerlijke werkelijkheid een erkenning van de werkelijke wereld en onze waarde in de eeuwigheid maar alleen nog door een drang tot instandhouden van illusies, het ten koste van alles en een ieder bewaren van het standbeeld dat wijzelf uit dwaasheid hebben opgetrokken voor onszelf om het aan anderen voor te houden als het beste, het edelste wat kan bestaan: de ware mens, de kroon van de schepping.

Weest u daarvan bewust, ook al zitten er geen maagden van Orleans hier. Want de aanwezigen zijn noch het een, noch het andere. Wat dat betreft eert men vele heiligen die ook door engelen geleid en beschermd zouden worden en die eveneens ten gronde zijn gegaan aan een weigeren de werkelijkheid van eigen zijn en leven te aanvaarden.

Maar mensen zitten hier wel. Mensen die zoeken naar wijsheid. Goed. Zoek die dan in u zelf maar vergeet daarbij vooral het beeld, dat u zich van uzelf hebt gemaakt. Vraagt u niet af hoe iets er in de ogen van anderen uit zou zien, hoe men er over zou denken, of U, juist u dit wel kunt doen.

Vergeet jezelf en leer diep in jezelf luisteren naar het antwoord op de vraag die u stelt, het antwoord dat komt uit uw eigen werkelijkheid.

Wanneer u dit leert doen staat u veel dichter bij God, benadert u het juist en harmonisch innemen van uw plaats in de totaliteit in de schepping beter en juist dan op welke andere wijze dan ook denkbaar is.

En dat is alles wat ik u vanavond te vertellen heb.

Had iemand iets te vragen?

x Een wijsgeer moet gezegd hebben: let erg op uzelf, zonder afkeuring en ook zonder goedkeuring...

- Tja. Die afkeuring is bij de meesten alleen maar een uitvlucht en degene die de berouwvolle zondaar speelt zoekt in feite een heiligheid en zelfverheffing ondanks alles te demonstreren.

Wat u citeert is heel aardig. Maar er ontbreekt één ding: Wanneer je kijkt naar jezelf zoals je denkt te zijn - ook zonder goedkeuring of afkeuring overigens - ben je nog steeds bezig met een droombeeld.

Ik zou daarom willen parafraseren: Vergeet een ogenblik wie en wat je werkelijk bent of neen te zijn. Beperk je tot de vraag die voor jou nu het meest belangrijk is.

Probeer uit de vergetelheid omtrent jezelf een antwoord te verkrijgen en neem dit als bepalend aan. Probeer het niet nog een keer in de hoop een je beter passend antwoord te vinden. Neem hetgeen in je ontstaat aan als een feit en probeer er iets mee te doen in de wereld waarin je leeft.

Zo leef je steeds dichterbij de werkelijkheid en ben je ook steeds beter in staat iets van de eeuwigheid uit te drukken in termen van tijd.

x Hoe weet je dat het antwoord dat je uit jezelf krijg ook werkelijk waar is?

- Zover het een stoffelijk waar zijn betreft weet je dit niet. Dat is juist een deel van het gehele spel van bewustwording. Maar wat is "waar"? Kunt u mij dit zeggen?

x Dus wanneer verschillende mensen zich dezelfde vraag zouden stellen?

- Krijgen zij een verschillend antwoord. Al is het maar omdat zij niet dezelfde persoonlijkheid zijn.

Het antwoord dat je krijgt is in feite geen - stoffelijk gezien - direct antwoord op de vraag, maar het is eerder een uitdrukking van de relatie die in de vraag mede verborgen ligt. En deze zal voor een ieder weer wat anders liggen.

x Maar je hebt toch een geweten dat zegt wat wel en niet kan?

- Inderdaad. Er is zelfs een man geweest die ook honden een soort geweten bijbracht. Die man heette Pavlov.

Deze man gaf de dieren altijd rond het zelfde uur eerst een geluid te horen - een bel - en onmiddellijk daarna gaf hij hen eten. Het gevolg was dat de dieren onmiddellijk begonnen te kwijlen wanneer zij de bel hoorden. Met dergelijke truukjes bracht hij hen een reeks reacties bij die sterk verschilden van hun natuurlijke instinkten.

Mensen die een geweten hebben beseffen gemeenlijk niet, hoe zeer hierin een dergelijke konditionering een rol speelt. Denk eens aan vroeger: het rechterhandje was "mooi" het linker "foei". Ook op andere gebieden werd u een bepaalde reactie aangeleerd en op de duur had u het gevoel iets verkeerd te doen wanneer u per ongeluk anders reageerde.

Men brengt u zelfs dingen bij die in strijd zijn met de feiten. Zoals het bijgeloof dat het goed is, je elke dag zelfs meerdere malen geheel te wassen. Want dan zijn wij immers "schoner"? Maar daarbij wordt dan wel vergeten dat afweerstoffen van de huid op die wijze verdwijnen zodat de gevoeligheid voor infecties door de huid groter wordt.

Op deze wijze wordt u zelfs een bepaalde wijze van leven bijgebracht. Wanneer je geboren wordt kom je al in een gezin, een omgeving met een bepaald geloof, een bepaalde levenshouding. Zeker, de een is r.k. en de ander kommunist. Maar een geloof is en blijft het.

Op grond daarvan wordt je bijgebracht wat goed is en wat kwaad. Handel en denk je zo, dat is dat volgens Marx of in overeenstemming met Gods Wil, handel je anders dan doe je verkeerd en dien je je schuldig te gevoelen.

Daar komt op de duur geen denken meer bij te pas. Dat is eenvoudigweg een instinctieve reactie die u zozeer als deel van uw persoonlijkheid beschouwt dat u in feite niet anders meer kunt dan u schuldig gevoelen wanneer van de gegeven richtlijnen afwijkt.

Dit effect is zeker aansprakelijk voor 3/4 van het geweten waarover u spreekt. Blijft 1/4 over. Een groot deel hiervan stamt uit het onderbewustzijn en berust op ervaringen, angsten, aversies. Trek je dit alles ook weer van het oorspronkelijk "geweten" genoemde complex af, dan blijft er misschien nog 1/1000e deel over dat te maken heeft met de werkelijke bron van wijsheid, met de kern van uw eigen ik.

O moe mij daarom niet kwalijk nemen dat ik geweten vooral omschrijf als een konditionering van de massa die is aangepast aan de belangen van de machtigen in die wereld.

Dat klinkt erg hard. Maar kijk eens naar andere zaken: Autorijden, zo wordt u bijgebracht, is goed, want het is een teken van welvaart. Maar zwart rijden met openbaar vervoer is slechts, want je gebruikt diensten van anderen en daarvoor dien je te betalen.

Maar het is mogelijk dat je opgevoed bent in een gezin dat tegen de geldende orde is. Dan zegt je geweten je, dat het fout is om auto te rijden tenzij het werkelijk noodzakelijk is en dat het dom is te betalen voor openbaar vervoer.

M.a.w: ook mensen die graag autotje of agentje pesten kunnen dit in hun geweten geheel verantwoordelijk. Zij zowel als u lijden in feite onder een reeks van denkbeelden en stelregels die - veelal in de jeugd - werden opgedrongen en waaraan men zich bij alle reacties onbewust pleegt te conformeren tenzij men zeer bewust tot het tegengestelde overgaat en zich daarbij dan schuldig voelt.

Ik hoop niet, dat iemand mij deze uitspraken kwalijk neemt. Ik had het natuurlijk niet over Uw geweten, hoor. Dat is uitstekend ... tenminste laat ons dit maar aannemen.

Weet u, het is zo eenvoudig iemand steeds maar voor te houden dat hij op zondag naar de kerk moet komen en dat hij, wanneer hij dit niet doet, zondigt omdat het God zelf is, die hem zegt ter kerke te gaan. Kom je in een ander milieu terecht, dan blijft daarvan nog wel iets over, maar dop de duur ga je toch wel beseffen, dat dit deel van je geweten voortkomt uit de dressuur van je ouders en omgeving en dat deze in feite in het belang was van de dominee en de machten die hij, naast God, in feite vertegenwoordigt.

x Hoe komt het eigenlijk dat men het zo onsympathiek vindt om met wijsheid te werken, zodat men er veelal de voorkeur aan geeft met macht te werken?

- Omdat wijsheid je voortdurend terug werpt in je eigen gezelschap. Degenen die macht zoeken zijn veelal degenen die hun eigen gezelschap maar slecht kunnen verdragen en zo de mogelijkheid te vinden van anderen de verering af te dwingen die zij, wanneer zij eerlijk zijn, voor zichzelf niet kunnen koesteren. Wat een eenvoudige weergave is van een complex probleem.

x Is het voor de mens mogelijk aan zijn konditionering te ontsnappen?

- Je kunt je er van bewust worden, ontsnappen kun je er niet geheel aan, maar het besef dat dit geweten je ingeprent is zal in vele gevallen reeds voldoende zijn om enige vrijheid van denken en handelen te herwinnen.

Maar het is natuurlijk dwaas om, zelfs al weet je dit alles - tegen je geweten in te gaan wanneer daardoor in jou emotionele spanningen ontstaan die je niet kunt verwerken.

Evenzeer is het dwaas je op dit geweten te beroepen op het ogenblik dat het volgen van dit geweten voor jou meer spanning betekent dan een eenvoudig d en van datgene wat je innerlijk op dat ogenblik ondanks het geweten als noodzakelijk of juist aanvoelt.

Het geweten is een normering van de werkelijkheid van de mens, waaraan je als wezen wel kunt ontsnappen, maar waarin je denken en instinkten onderworpen blijven - in meerdere of mindere mate.

x Kun je jezelf eigenlijk ooit helemaal kennen?

- Ik ben er van overtuigd dat er eens een ogenblik zal komen waarin wij onszelf in volledigheid kennen. Maar dit is meer een geloofspunt dan dat mogelijk voortvloeit uit het feit dat ik, gezien de toestand waarin ik verkeer en hetgeen ik bereikt heb, het gevoel heb, dat ik steeds verder moet gaan tot een grens en dat ik dan verder altijd, dus blijvend, zal bestaan.

Maar ik kan niets zeggen omtrent het wanneer en het hoe. Ik kan alleen konstateren dat ik steeds dichterbij kom naar een contact met alles om mij heen

dat voor mijn eigen ervaren waar is.

Hoe meer die waarheid voor mij bestaat, hoe intenser ik ook het gevoel heb dat ik ook de waarheid omtrent mijzelf beter ben gaan beseffen. Al is dit alleen maar, omdat mijn contact met alles wat ik rond mij leer erkennen het beeld van mijn eigen betekenis in het geheel voor mij steeds meer schijnt te bevestigen.

Een beter antwoord kan ik U helaas niet geven.

x Nederland kan wel wat meer wijsheid gebruiken. Het is misschien kinderachtig in de politiek alleen naar bepaalde mensen beschuldigende vingers uit te steken. Toch lijkt mij dat de wijsheid op dit gebied niet bepaald de sterkste troef is, die wordt gehanteerd.

x Daar waar slinheid geldt als het beste wat er bestaat is de wijsheid teloor gegaan. Want slimheid betekent, dat je altans uiterlijk probeert de feiten naar je hand te zetten. Wijsheid betekent dat je de werkelijke feiten erkent.

Politiek is grotendeels de kunst van het spelen met begrippen en woorden. Dit om zo de reacties naar je hand te zetten. Waarbij de werkelijke gevolgen kennelijk altijd weer minder belangrijk zijn dan de mogelijkheid anderen naar je hand te zetten. Een dergelijk metier kan nooit op wijsheid berusten - ook al zijn er soms mensen met enige wijsheid, die in dit metier terecht komen.

Een van u citeerde een filosoof. Ik wil dit voorbeeld volgen: rond 1910 riep deze uit: democratie is niets anders dan de verheerlijking van het onverstand door hen, die zo onverstandig zijn dat zij zelfs de onverstandigen steeds weten te overtuigen.

Ik wil niet stellen dat dit alleen in uw land en daar altijd geldt. Maar in uw land gaat het helaas vooral om personen die volgens ons niet bepaald de meest geschikten zijn om politiek die beslissingen te treffen die nodig zijn in de situatie waarin uw land zich op het ogenblik bevindt.

Nogmaals: het gaat om personen en beelden van deze personen die niet bepaald aan de feiten beantwoorden:

Joop is niet zo sociaal als hij zich voordoet, Hans niet zo halfzacht als hij zich soms voordoet en Dries zeker niet zo welwillend als hij steeds weer probeert zich voor te doen.

Dan is er een Jan - men weet nog niet of hij Klaassen heet of anders - die met de anderen een kabinet in elkaar moet helpen timmeren waarvan bij voorbaat vaststaat dat de poten ideel wormstekig zijn, dat de laden klemmen en dat de koplijst zo wankel is, dat zij steeds opnieuw mer disciplinaire lijm moet worden bevestigd.

Maar u leeft in een democratie, u hebt gestemd en moet met hetgeen waarvoor u schijnbaar hebt gekozen dan ook maar leren leven. Want uiteindelijk stemt u op de mensen die later zelf verkiezen wat zij met u zullen gaan doen. En juist dit vergeet u altijd weer.

Nu wij ons toch weer met politiek bezig moeten houden zijn wij op de stroom der dwaasheid een eind van de bron van wijsheid afgedwaald. Daarom lijkt mij dit dan ook wel het juiste ogenblik om mijn betoog te gaan beëindigen.

Vrienden, ik heb het met veel plezier gehouden. Ik hoop dat u er altans met enig genoegen naar hebt kunnen luisteren. Wilt U echter één ding niet vergeten? Want dit is het belangrijkste wat ik u deze avond heb verkondigd:

Wees niet zo bang voor die wereld buiten u en het beeld dat men van u in die wereld misschien heeft. Denk aan de werkelijkheid die in je leeft en vergeet even wat de wereld is of wat je daarin voorstelt. Dan vindt je het antwoord op vele zaken die je nu beramen.

Goeden avond.

-o-o-o-o-

Goeden avond vrienden.

Waarover moet ik nu weer met u gaan spreken? Esoterie in het tweede gedeelte is de regel. Maar ik meende dat u daar al genoeg van hebt gekregen. Of hebt u soms niet geestelijk in de put van wijsheid gezeten in het eerste deel van de bijeenkomst?

Laat ons eens over de waarheid spreken. Wanneer een dagblad zo heet staat er volgens kenners meestal alles in behalve dat.

Op natuurlijk ook weer deels een onwaarheid is, maar elke onwaarheid bevat in zichzelf toch weer een deel van de waarheid.

Dat is het gekke, wanneer je liegt zeg je heus wel iets van de waarheid, alleen doe je het zo, dat anderen de waarheid niet onmiddellijk kunnen begrijpen. Wat niet zo erg is, want de meeste mensen begrijpen toch niet, wat de waarheid is.

En er leven heel wat mensen van, dit vermogen wij u om de waarheid niet waarlijk te beseffen. Denk maar eens aan het reclame wezen. ALS JE HET TENMINSTE NOG EEN WEZEN MOOGT NOEMEN WANT SOMS LIJKT HET MIJ MEER EEN UIT ZIJN KRACHTEN GEGROEID MONSTER.

Dit wezen vertelt u vele zaken, waarvan u wel weet, dat zij niet geheel waar zijn. Maar ook terwijl u weet dat de meeste uitlatingen bedriegelijk zijn bent u geneigd aan te nemen, dat er toch wel iets van al die verhalen waar moet zijn.

En omdat u meent dat er iets van waar moet zijn koopt u waar die niet waard is wat u er voor geeft omdat nu eenmaal weinig waar is van hetgeen omtrent de waar wordt verteld.

Maar niet alleen de reclame is niet vies van een halve leugen om bestwil. Kijk maar naar de gezondheidszorg. Hebt u al eens nagegaan hoe u volgens de deskundigen gezond kunt leven?

Want in deze dagen kun je heus nog wel gezond leven, maar niet lang. Want dan moet je niet drinken, niet roken, je mag bijna niets eten en ook anderen kussen of een handgeven is taboe, want ook dit kan besmettelijk zijn en bacterien overbrengen. Om zeker te gaan dient u verder minstens na elke maaltijd die u niet nemen moogt omdat het ongezond is de tanden te poetsen en tenminste halfjaarlijks de medische stand een bijdrage in inkomen te verschaffen door u volledig te laten keuren en onderzoeken.

Maar een mens, die alles nalaat wat deskundigen slecht achten en alles doet, wat die zelfde deskundigen nuttig achten kan van één ding zeker zijn: hij wordt al snel ten grave gedragen.

Wat een reden te meer is om als waarheid te verkondigen, dat een beetje gezond verstand meestal meer waard is dan meerdere deskundigen. O, mogelijk hebben die mensen wel gelijk hoor. Wanneer ik kijk wat uw ouders al zo gegeten hebben zo schijnt het mij toe, dat zij een wel zeer ongezonde voeding gebruikten. Maar toch bent u nu hier.

Ikgeef graag toe, dat zij wat minder land hebben geleefd dan U. Daar staat dan eweer t genover dat deze mensen blij waten met hun leven en vaak zelfs met hun einde. U echter bent gemiddeld niet bepaald blij met uw leven en bang voor het einde. Dat lijkt mij dan toch erger te zijn.

Kijk naar de feiten mensen. En wat de esoterie betreft: heel wat mensen hebben innerlijk het gevoel, dat zij na hun dood naar de hemel zullen gaan, direct of met een omweg. En weet je, waar die terecht komen? Ergens anders.

En van anderen zegt men, dat zij voorbestemd zijn voor de hel. Want, zo redeneert men, wanneer je het op aarde prettig en goed gehad hebt is het niet redelijk, dat je het na je dood ook nog eens goed zoudt krijgen.

Degenen die zo praten hebben het zelf vaak niet al te prettig en menen in de hemel troost te vinden voor alle ellende in hun leven, die zij gemeenlijk nog zelf hebben veroorzaakt. Ik gun hen de troost, maar wie verder wil kijken moet niet vergeten dat de hemel en de hel toestanden

zijn die in jezelf bestaan.

Vreemd in feite. Ik heb vroeger nogal veel over deze oorden gehoord want, zoals u mogelijk al weet: op aarde heb ik uit zakelijke overwegingen nogal wat kerkbezoek gepleegd.

En daar waren van die dominees, schitterend. Wanneer die het over de hel hadden kon je echt horen dat zij er vandaan kwamen, want anders hadden zij het niet zo precies kunnen weten wat daar also aan de hand is.

Pastors spraken in verhouding wat meer over de hemel, Maar vreemd: daar wist men kennelijk niet zoveel van. Het bleef bij wat engelen en harp muziek. Maar wie de entree wilde verwerven tot dit pretpark moet wel zijn gehele leven bijzonder deugdzaam zijn. Want, zo leerde men, de hemelse zaligheid is het hoogste geluk. Maar de kost gaat voor de baat uit.

De sprekers beschouwden zichzelf als herders. Met bezwaar van mijn zijde overigens. Herders mogen voor mij bij nachte liggen zoveel zij willen, maar op een preekstoel staan? Neen. Liggen ja, staan neen.

Soms valt het hen kennelijk zelf ook zwaar. Dan staan zij echt herdelijk te schuttern, soms met een herderlijk schrijven in de hand ook nog waar zij geen raad mee schijnen te weten, maar zij moeten wel.

Ja, de boodschap van deze heren kwam er in mijn dagen maar al te vaak op neer dat zij met vele mooie woorden uitriepen: mensen, denk toch niet zelf. Volg mij, dan komt alles in orde.

Maar wie als ik dan konstateerde hoe zij zelf vaak in zeven sloten tegelijk liepen zal toch een wat wrange smaak uit dit soort verkondiging hebben overgehouden en als ik in zich hebben gedacht: voor mij hoeft dat niet.

Maar ja, een ieder het zijne natuurlijk. Ik heb geen bezwaar tegen theologen. Wat mij echter bij deze soort deskundigen steeds weer treft is de wijze waarop zij zaken als zekerheid uitspreken waar zijzelf niet of slechts aarzelend in trachten te geloven.

Voor mij mogen er mensen zijn, die om de mensheid in alle nederigheid te kunnen dienen zich onaantastbaar boven hen plaatsen. Zoals bisschoppen. Maar als u daar tegenaan wilt schoppen: denk nog wel bereid om Bis te roepen.

Heus ik voel wel voor al die mensen die denken dat zij het beste met een ander voor hebben. Alleen, wie weet dwat het beste is. Ik meen dat het een uitgave is van Readers Digest en wanneer je kijkt wat daarin staat lijkt het mij voornamelijk te gaan om een soort extract van artikelen die op zich al vraagwaardig waren plus een condensatie van een boekwerk dat zo een soort litterair liebigblokje is waar men het zout uit heeft weg gelaten.

Ik wil het alles wel aanvaarden wanneer u daaraan behoefte hebt, maar van mijn standpunt uit lijkt het mij, dat er interessanter dingen zijn. Zoals ik niets heb tegen theologen en als die andere logen, al zou het vele van deze heren geen kwaad doen wanneer men enkele van hun lievelings thesen eens grondig zou loochenstraffen.

Maar dan denk ik ook weer: om entwille van de vooruitgang van de mensheid moet iemand het toch doen, dat liegen, want zonder deskundigen zouden de mensen anders te veel hun gezond verstand gebruiken en waar blijf je dan met de moderne samenleving?

Maar ja, wanneer je dit als over een loog kunt zeggen - en loog bijt, zoals u beseft, uit - wat moet je dan wel denken van een soof? Neem een filosoof. Dat soof doet mij denken aan sofa en wat filo betekent weet ik niet precies, maar voor mij is het een soort sofa waarop filo rust. En filo lijkt mij plantaardig te zijn, want waarom heb je anders de philodendron?

En wat te denken van het woord Theosoof? Gezien de opvragen gedachten

van enkelen van deze soort ben ik geneigd aan te nemen, dat dit mensen zijn die zooh voornamelijk met sofismen bezig houden in de hoop zo hun theios beter te kennen dan anderen.

Bij anderen kom je eerder weer tot de konklusie dat zij bezig zijn met een innerlijke erkenning van de godheid maar nog niet weten hoe zij iets van die beleving naar buiten moeten halen. Wat mij opscheept met de vraag, wat je met al die verschillende sofien aan moet, wanneer zij zich allen gelijkkelijk aanduiden en gelijktijdig uitermate verschillend van inhoud zijn.

Neen. Dan de gogen. Die hebben vast een heel oude geschiedenis, want de joden kennen al heel lang een synagoge. Maar op grond van mijn waarnemingen bent ik geneigd om te zeggen, dat een goog maar al te vaak een handige jongen is die anderen opvoed zodat zij in staat zullen zijn zijn salaris te betalen.

Je hebt er heel wat: de demagoog, de agoog, de pedagoog, kortom: de man die leeft van onwetendheid, de man die er van leeft anderen bij te brengen dat zij niets weten en de pedaalridder van het onderwijs. Om maar niet te spreken over de socioloog, die gemeenlijk de gemeenschap sociaal uitbijt als je het mij vraagt.

Namen namen, namen, titels, titels, titels. En wanneer je kijkt wat er achter schuilt besef je pas, waarom men het leven wel eens vergelijkt met een kermis:

De buitenkant is vol klatergoud en fraaie beloften, de binnenkant eerder sober en hetgeen je er uiteindelijk geboden wordt blijkt in vele gevallen de entreprijs nog niet ten halve waard.

En wanneer je ondanks dat nog zo nu en dan lacht om al die deskundige potsenmakers en je denkt even na, zo blijkt je dat je voornamelijk lacht om jezelf.

Ik denk, dat die lach pas kan ontstaan wanneer je beseft, hoeveel van de z.g. deskundigheden en wetenschappen van deze tijd in feite gebaseerd zijn op de denkbeelden van de mensen omtrent de vraag hoe het leven en de maatschappij wel zouden moeten zijn. Dus zoekt men iemand, die in staat was dat even waar te maken.

En wie kies je dan? Meestal een goochelaar met begrippen en theorien. Want omdat de man buiten wel aardig goochelt denkt men dat hij dat nog veel beter zal doen wanneer men eenmaal binnen is en voor de voorstelling betaald heeft.

Maar de man is ook niet gek: wanneer u eenmaal binnen zit hebt u immers betaald? Dus behoeft hij zijn best niet meer te doen om zo goed te goochelen en maakt hij alleen zijn verplichte vertoning af, meer niet. Maar buiten doet hij geweldig zijn best. Want dan goochelt hij om u te begoochelen. Om u dus in zijn tent te krijgen.

Soms doet hij binnen nog, of hij een bijzondere toer zal gaan verrichten - waarvoor men natuurlijk wel extra dient te schokken. Maar ook dit is zuiver zakelijk bekeken en wat u betreft alweer een kwestie van veel geschreeuw en weinig wol. En in die wol zit zelfs geen wolmerk.

Overal in het leven zie ik mensen, die alleen rekening houden met anderen tot de buit binnen is. En de rest van uw moderne levensstijl herinnert mij aan een hazardspel:

Men beseft kennelijk niet, waarmede men bezig is. Er zijn zelfs mensen die in hun tent vliegtuigjes hebben met atoombommetjes: wie het eerst op het knopje drukt heeft gewonnen wanneer het bommetje maar op het juiste nummer wil vallen.

Heus, er worden zelfs oegeningen gehouden in het op het juiste ogenblik drukken op knoppen. Wat men steeds weer over het hoofd schijnt te zien in die kringen is het feit, dat de tegenstander ook knoppen heeft. Wanneer de een drukt moet de ander drukken en dan gaan zijn allebei naar de knoppen.

Wanneer ik kijk naar de werkelijke situatie en zoek naar waarheid ben ik geneigd om te zeggen dat de enige waarheid die werkelijk bestaat de volgende is: De waarheid als volledigheid is iets wat onkenbaar blijft.

Wat mijn waarheid dan is? Een klein stukje zekerheid dat ik voor mijzelf meen te bezitten zonder te kunnen bewijzen dat het zo is en altijd zo zal zijn.

En als je spreekt over zekerheid zijn er altijd weer mensen die vragen wat je denkt van sociale zekerheid. Volgens mij is sociale zekerheid gebaseerd op de illusie dat anderen altijd zullen kunnen en willen blijven betalen voor het feit dat jij betaald wilt worden zonder daar iets tegenover te stellen.

En dat, zo blijkt steeds meer, is een illusie. Maar alles is grotendeels illusie en toch moet er achter die illusie iets steken: Wanneer je een film vertoning op het doel zit komen weet je, dat beweging en geluid in feite elektronische en optische illusies zijn. Maar gelijktijdig beseft je, dat ergens een apparaat de film af moet draaien. Het is niet echt, maar achter de schijn zit iets wat wel werkelijk bestaat.

Op het toneel kan de held de schurk neersteken, elke avond weer. Maar hoe fel u deze daad op beaplaudiseert, het slachtoffer zal altijd weer tijdig uit de dood herrijzen om mee te buigen. Toch moeten er acteurs zijn, een denkbeeld waarmee zij werken en bovendien moet dit voor vele mensen attractief zijn, want anders kan het toneel niet bestaan.

Daarom denk ik zo dat de waarheid van ons leven en bestaan, waar en hoe dan ook, grotendeels een reeks van illusies veroorzaakt. Aan de waarheid kunnen wij niet komen, maar toch zal die waarheid mede bepaald worden door dingen, die in ons reeds bestaan.

En daarom meen ik, dat de de waarheid als volledige waarheid voorlopig maar moeten laten voor wat zij is: een onkenbaar geheel, waaruit wij ons onszelf en in onszelf iets vermoeden.

Onze waarheid berust op een eenzijdigheid van voelen en denken die ten top wordt gevoerd zodat zij zichzelf steeds weer ontmaskert. De grote, de werkelijke waarheid is iets, waarvan wij soms even iets kunnen beleven en aanvoelen op het ogenblik dat wij onszelf even kunnen vergeten.

Waarmede ik een ogenblik iets ernstig probeerde te zeggen, want je kunt niet bezig blijven met gekheid alleen. Maar er zijn nu nog enkele zaken die mij even van het hart moeten.

In uw land is men bezig met een kabinetsformatie. De partijen stellen zich op een formatie die allereerst doet denken aan de schildpadformatie van de romeinen:

zij proberen onkwetsbaar te schijnen door zich achter hun schilden van woorden te verbergen in de hoop dat een ieder zal denken dat zij onkwetsbaar zijn. Maar als je kijkt wat er achter deze facades aan de gang is zie je al heel vlug dat het een heel ander kabinet wordt dan u meende toen u een stem uitbracht.

Om te beginnen zijn dat natuurlijk de informateurs. Dat zijn mensen die doen of zij informeren naar dingen die zij al lang weten in de hoop dat eerst later opvalt tot welke overeenkomsten men wil komen.

Deze mensen beslissen uiteindelijk wat mogelijk is waarop een formateur begint vormt te geven aan de informatie van de informateur om uiteindelijk na veel koehandel met een resultaat te komen dat weer niets op dreigt te leveren.

Trouwens, er is nog iets leuks: de politici specialiseren zich vooral in dergelijke gevallen op de kunst de dingen zo te zeggen dat het mogelijk blijft de feiten te verzwijgen.

Heeft men elkaar naar eigen besef zo goed mogelijk het vel over de neus gehaald dan wordt iemand minister-president. Dat is een minister die presidentje speelt. Wanneer ooit een president gewoon minister zou worden zou ik dat

overigens toejuichen. Want dan zou het misschien iemand worden die niet meer zo bezig is met het behouden van zijn macht en daardoor eerder geneigd is tot een werkelijk afdoend ingrijpen.

Over het algemeen grijpen dergelijke heren eerder edan dat zij ingrijpen. Wat duidelijk wordt als je ziet hoe het gaat met hun inkomens. Iedereen, zo roept ,en uit, moet een stapje terug doen. Daarom zullen ook wij onze inkomens met 10% verlagen. Maar eerlijk is eerlijk, de afgelopen jaren zijn wij er aan te kort gekomen, zodat wij voor die korting te aanvaarden ons salaris plus emolumenten zullen brengen op een aanvaardbaar peil. Waarop men de zaak voor elk procent waarvan men zegt afstand te doen verhoogt met minstens het dubbele. En u maar gel ven dar ook zij offers brengen.

die mensen zeggen vaak meewarig, dat hun inkomen maar rond f 90.000 is. Maar wanneer je alles meerekent wat zij belastingvrij aan extra's van- gen en daar de onvermijdelijke kosten van aftrekt kom je eerder op de 130.000 gulden schoon. Wel iets anders dan tactig guldentjes schoon. Of niet?

Vaak hoor je die mensen vertellen, dat zij voor dit geld zo ontzettend hard moeten werken. Maar wanneer je dan kijkt, hoeveel nevenfuncties zij nog bekleden lijkt het mij de vraag, waaraan zij het hardste werken.

Kortom: ik vindt politiek maar een vreemd bedrijf. Maar toch, zo blijkt steeds weer is politiek noodzakelijk. Weet u waarom? Neen. Wel, omdat degenen die door politiek geleid worden ook zonder dit niet in staat zijn de werkelijke feiten voor zich te zien en te beseffen en dus graag iemand volgen die zegt dat hij dit wel kan.

Eigenlijk een lamme situatie. Nu ja, het lijkt ook vaak op een "de lamme leidt de blinden". Maar het kan anders worden: de maatschappij raakt in vele opzichten steeds meer verlamd en dan is de mogelijkheid niet uitgesloten dat binnenkort de blinden de lammen leiden.

Waar je dan terecht komt is een grote vraag. Volgens sommigen zou ik dit alles niet mogen zeggen, want het is politiek en dat past, zo zeggen zij, niet op een geestelijke avond.

Maar ik zie het eerder als these en antithese. Geestelijk werk is onze these, politiek vormt daarop een volledige antithese. Want de politiek brengt steeds weer een ontkrachting of zelfs vergeten van alles wat in de thesen gesteld werd omdat het nu eenmaal praktisch niet haalbaar is. Dien ten gevolge is men alleen bereid enig risico te lopen door een handel volgens eigen thesen wanneer dit op korte termijn tot een inbare stemmenwinst kan voeren.

Maar nu heb ik jullie voldoende gevoerd in verband met de bij sommigen bestaande afkeer van politiek. Daarom moet ik zo langzaam aan gaan sluiten.

Voordien heb ik nog enkele leuke gezegden voor jullie:

1 De werkelijkheid is altijd anders dan zij wordt voorgesteld door hen die zeggen haar te begrijpen.

2 Wanneer je iets denkt vergis je je bijna zeker, al is het maar in de ogen van anderen.

3 Wanneer je je naasten werkelijk lief hebt zul je heel wat liefdeskommer kennen.

4 Ik geloof echter dat de mens voor zijn naaste moet voelen, maar dat je die naaste nooit het gevoel moogt geven dat hij op je kan rekenen ongeacht wat hij is of wat hij doet.

Werkelijke liefde bestaat immers in het geven van brijheid aan de ander, zelfs om zijn eigen dwaasheden te begaan? Dan is werkelijke naastenliefde er een die een ieder de kans geeft te vallen, maar wel bereid is hem bij te staan en op te helpen wanneer blijkt, dat hijzelf daartoe niet meer in staat is.

En daarmee heb ik, vrienden, mijn op zich deze maal niet zo belangrijke

bijdrage besloten behalve dan dat éne wat er altijd bij behoort: het z.g. schone woord.

Hebt u nog drie woorden voor mij, of heb ik u de woorden uit de mond genomen.

x Vallen. armoede. Kersenbloesem -

- Wanneer de kersenbloesem valt en je niet beseft dat eerst dan de vrucht kan rijpen lijkt het je armoede.

Misschien kan ik het zo wel zeggen:

Ik droom van wolken van wit
die rond de bomen staan
weerkaatsende de zon.
Zij doen bij schoonheid ondergaan,
vrede als van 't paradijs
toen leven eens begon.

Die droom lijkt mij een werkelijkheid
totdat de brute wind
zonder grens of onderscheid
al wit ter aarde werpt.
en in mijn wezen vind
ik rouw over gevallen pracht

Dan zoek ik, in mijzelf,
ontberend schone droom,
hervindt toch weer mijn kracht.
want juist die schone droom
heeft tot uiting mij gebracht
wat werkelijkheid kan zijn.

Ik zoek nu licht, ik zoek nu kracht
ik zoek een werkelijkheid
om te beleven eeuwigheid
en, vindend zo de macht
laat bloeien weer de schone
droom die steeds nog in mij leeft
zodat zij over heel de aard
weer werkelijkheidswaarde heeft.

Laat vallen dan wat valt
Het zweeft toch steeds weer op
tot zelfs de hoogste top
omdat wat in mij leeft
niet werkelijk kan ondergaan.
En door mij, uit mij, van mij uit
altijd weer herontstaat.

Nu wil ik strijden met de pijn
met de onwetendheid
die het leven van hen
die niet bewust nog pijn
doet ondergaan in wanhoops krocht.
Vreugde brengen wil ik hen
die nu nog niet verstaan
en het vallend bloesemblad
als armoe ondergaan.

Waarmede ik dan volgens goed gebruik de dichtkunst in het schone woord geweld aan deed, haar regels heb vermoord.

Niet voor mijzelf zoek ik het licht
maar wat al in mijzelf bestaat
heeft niet genoeg aan kracht.
Ik zoek een kracht die sporen achterlaat
daar, waar zij mens en zijn beroert
daar waar zij geesten wekt
tot een ieder in zichzelf
het licht heeft herontdekt.

Ik zoek de grootste kracht
misschien zoek ik wel God
omdat ik zo slechts mestren kan
mijn droom, mijn zijn, mijn lot.
Om uit mijzelve deel te zijn
van alle licht en kracht
alle zijn, ook bloesempracht
uit zich heeft voortgebracht.

-o-o-o-o-o-

Wat dan weer een raar rijm was. Ik zal u zeggen, wat je er mee kunt doen:

Wanneer al je dromen steeds keren tot licht
alle denken op vreugd is gericht
alle zijn wordt tot geven van leven aan anderen
dan en eerst dan kan er op aarde iets veranderen.

Zo, dat was het dan weer. Degenen die zich aan de politiek gegergd hebben: lees de krant en u kunt daarmee rustig verder gaan ook zonder dat mijn aanwezigheid u behoeft te prikkelen.

Degenen die zich geamuseerd hebben er mee: mijn hartelijke dank voor uw aandacht, maar u moet over de betekenis zo hier en daar toch nog eens wat nader doordenken.

En wat de rest betreft: mijn tijd is vol, dus tot ziens.

d.d. 12 juni 1981

(volledige tekst)

-0-0-0-0-0-0-0-

citaten uit andere bijeenkomsten.

Je zelf overwinnen is altijd een overwinning, anderen beheersen in de meeste gevallen een nederlaag.

Wanneer je hart zingt zoeken je hersenen wanhopig naar een passende tekst.

Hij die het kwade niet wil zien is een laffe dwaas, hij die in het kwade zelf nog de kracht van het licht weet te wekken een wijze.

Wanneer het economisch slechter gaat worden vele banken opeens maanziek.

Wie beseft eeuwig te bestaan maakt zich minder zorgen om zijn leven en meer zorgen om de juistheid daarvan.

Oordeel anderen en zie jezelf. Ken jezelf en je oordeelt niet meer.

Idealen zijn de dromen die men nodig heeft om zijn eigen onvermogen en mislukken te kunnen vergeten.

Wat hindert het wanneer al te goed buurmans gek is? Ook zonder goedheid ben je dat.

Velen stellen vragen om een zelfbevestiging te vinden, niet om een antwoord te verkrijgen.

Genialiteit is de enige vorm van waanzin die door redelijke denkers wordt bewonderd - omdat zij oplevert.

Hoe zoet het leven is bemerken de mensen eerst wanneer zij de dood nabij gevoelen. Hoe zoet de dood is bemerkt men eerst wanneer men het geheel van zijn leven heeft leren aanvaarden.

Het goede wordt vergeten omdat men het kwaad zo aantrekkelijk vindt. Maar het kwade is een droom die vergaat, het goede de werkelijkheid waarvan je deel bent.

Leer lachen om jezelf en de wereld biedt je opeens een vrolijker schouwspel.

(uit lezingen door verschillende sprekers, in enkele gevallen slechts een deel van een langere zin.) red.